

Alle namen van personen in het stuk zijn aliassen.

Conclusie uit het rapport 'Een Relatie, een Geslachtsziekte en haar Nasleep'

De vervolging van Ferry illustreert hoe gevaarlijk een valse aangifte van verkrachting kan zijn. Door de slachtoffergerichte aanpak van de politie werd de aangifte onvoldoende kritisch onderzocht. De aangifte bevatte veel tegenstrijdigheden, leugens en indicaties van valsheid. Maar de signalen werden door de politie niet opgepikt.

Allereerst waren de omstandigheden waarin het vreemdgaan van Fietje aan het licht kwam verdacht. Ze bekende de buitenechtelijke affaire niet uit vrije wil aan Ferry. Ferry ontdekte het vreemdgaan doordat hij een geslachtsziekte had. Hij wist zeker dat hij niet vreemd was gegaan en sprak Fietje hierop aan. Die reageerde met een leugen en verzong een verkrachting. Niet alleen ten overstaan van Ferry bracht zij dit verzonden verhaal maar ook ten overstaan van de huisarts en de politie. Ze probeerde zelfs een aangifte van de niet gebeurde verkrachting te doen. Dat is diagnostisch voor een volgende valse aangifte, want uit onderzoek blijkt dat een eerdere valse aangifte een indicator is dat een volgende aangifte van verkrachting een valse aangifte betreft (Kanin, 1994; Rumney, 2006). Niettemin leidde de indicator niet tot verhoogde waakzaamheid of een kritischere houding bij de politie. Dat deed de bewezen leugenachtigheid van de aangeefster evenmin. In tegendeel, tijdens het verhoor van Ferry werd er gewezen op de moed van Fietje om het hele voorval op te biechten. Dit zijn goede voorbeelden van twee aspecten van tunnelvisie: *belief perseverance* en *confirmation bias* (Crombag, 2010; Findley & Scott, 2006).

Hoe diep de politie in de tunnel zat, wordt geïllustreerd doordat men zichzelf tegen-sprekende getuigen serieus nam en alternatieve verklaringen niet onderzocht. Eén van de gevolgen van *confirmation bias* is dat men slechts op zoek gaat naar bevestigende informatie en ontkrachtende informatie negeert (Rassin, Eerland, & Kuijpers, 2010). De politie ging echter nog een stap verder door onbewezen opmerkingen in de processen-verbaal op te nemen of ze eraan toe te voegen. Voorbeelden hiervan zijn de blauwe plekken die alleen door verbalisant Verpaalen werden opgemerkt en de verklaringen over alcoholisme en het rijden onder invloed met de kinderen die op fantasie was gebaseerd. De beweringen werden niet onderzocht door de politie, door bijvoorbeeld te onderzoeken of Ferry ooit positief getest was bij een alcoholcontrole en of zijn kinderen daar dan bij aanwezig waren.

Er is in het dossier geen indicatie te vinden dat de foto's en de filmpjes van de seksuele uitpattingen van Fietje en Ferry onder dwang zijn genomen. Toch werd dit gegeven als bewijsmiddel gepresenteerd. Dit werd niet enkel door de politie gedaan maar ook door de officier van Justitie Jetske van in haar requisitoir. Er werd ook niet opgemerkt dat de blauwe plekken, die zichtbaar waren op enkele foto's, niet pasten bij de mishandelingen en dat er op foto's die tijdens periodes van vermeende mishandelingen zijn genomen geen verwondingen zichtbaar waren. Wellicht is het erger dat de filmpjes evident malafide werden getranscribeerd en door de transcriptie belastend leken in plaats van het werkelijke tegendeel. De politie bleek in deze zaak bereid om de waarheid geweld aan te doen om maar het schuldige scenario te kunnen handhaven. Die houding werd ook door officier van Justitie Jetske van Alkemade overgenomen. Zij werd door de rechtbank terechtgewezen.

Als bewijsmateriaal zoals foto's en filmpjes op een evidente wijze het schuldig scenario tegenspreken, dan lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat deze zaak op een valse aangifte is gebaseerd.

Voor de tweede aangifte van mishandeling op 6 november 2005 lijkt het vast te staan dat het een valse aangifte betreft. Dit oordeel wordt door de rechtbank gedeeld. De politie

stelde dat niet te horen is dat Fietje verbaal geweld gebruikt terwijl ze Ferry varken noemt en hem bedreigt op de filmopname. Ook in dit geval waren de politie en de officier van Justitie bereid om de waarheid geweld aan te doen zodat het schuldige scenario in stand bleef. De politie en de officier van Justitie maakten gebruik van bewijsmateriaal in de wetenschap dat het vervalst was. Fietje gaf immers toe dat ze de strafregels had herschreven nadat ze al uit huis was.

Vervolgens ontdekten de politie en de officier van Justitie tijdens de huiszoeking dat het verhaal dat Fietje over de strafregels vertelde niet klopte. Ze werden immers niet in de kluis aangetroffen waar ze zich volgens het chantageverhaal van Fietje zouden moeten bevinden, maar in de kelder. Doordat de politie niet kritisch doorvroeg bij Fietje wordt niet duidelijk wat er met de vervalste strafregels is gebeurd: werden ze afgegeven bij de politie of werden ze door Fietje of Ferry in de kelder verstoppt? Opnieuw bleef bewijsmateriaal onduidelijk en onbepaald, maar dit leidde opnieuw niet tot een kritische houding over het verhaal van de aangeefster. Sterker nog: dit bewijsmateriaal werd door de officier van Justitie in haar requisitoir aan de rechtbank gepresenteerd als zeer belastend voor Ferry.

Dat de politie op geen enkel moment een kritische houding over het verhaal van aangeefster aan de dag legde, wordt ten overvloede gedocumenteerd door het verhaal van de nachtelijke tocht na de verzoeningsvakantie in Frankrijk. Dit verhaal bleek na eenvoudig onderzoek van de foto's, het raadplegen van Google Maps en de website van het KNMI op geen enkel punt met de waarheid overeen te stemmen. De politie heeft nagelaten om dit even te onderzoeken.

De politie en officier van Justitie Jetske van Alkemade zijn niet de enigen die in deze casus onprofessioneel handelden door blind te varen op het verhaal van aangeefster Fietje. Ook de huisarts en de psycholoog gingen hun boekje te buiten in een poging om het schuldig scenario te ondersteunen. Dat er dan op 28 september 2005 diverse ongesubstantiveerde blauwe plekken door de huisarts werden geconstateerd terwijl er geen enkele aangifte van een mishandeling op die datum in het dossier was terug te vinden was blijkbaar een detail dat noch de politie noch het openbaar ministerie opviel. Ook de huisarts en de psycholoog verzwegen voor Ferry ontlastende informatie. Zo vermeldde de huisarts niet dat Ferry tijdens het spreekuur op 16 januari 2006 ten stelligste ontkende dat hij zijn vrouw mishandelde. De psycholoog liet na om te melden dat Fietje na het bekomen van de rapportage eenzijdig en voortijdig het contact met de therapeute had verbroken. De ontlastende informatie kwam niet aan het licht door het onderzoek van de politie, het openbaar ministerie of ter terechtzitting, maar door de klachtprocedure van Ferry tegen beide hulpverleners bij het regionaal tuchtcollege voor de gezondheidszorg te Eindhoven. In beide procedures heeft Ferry gelijk gekregen van de commissies en zijn zowel huisarts als psycholoog berispt en bestraft.

Er werden door de politie systematisch getuigen gehoord die belastende verklaringen over Ferry aflegden. Als getuigen ontlastende verklaringen aflegden of verklaarden dat hen doorheen de jaren niets was opgevallen, werden zij door de politie simpelweg geschrapt als getuige, zo blijkt uit het politiejournaal. Er werden door de politie voortdurend tendentieuze en ongefundeerde opmerkingen en processen-verbaal aan het dossier toegevoegd. Dat Fietje de kinderen vrijwillig achterliet bij een man die naar haar oordeel een alcoholverslaafde potentiële moordenaar was terwijl ze geen enkele moeite deed om een woning te vinden zodat de kinderen bij haar konden komen wonen, lijkt een verwaarloosbaar detail dat geen enkele vraag bij politie en openbaar ministerie opriep. Dit ontlastend gegeven werd zelfs niet in het strafdossier opgenomen, maar kwam aan het licht door het politiejournaal te bestuderen. Een verklaring van een lerares die Ferry een keer tien minuten had gezien en die wel belastend was voor Ferry komt wel uitgebreid in het strafdossier aan de orde.

In het dossier werd slechts een zwakke ondersteuning gevonden voor het schuldige scenario. Ondanks de inspanningen van de politie en het openbaar ministerie om Ferry achter de tralies te krijgen, waren er verschillende indicaties dat het een valse aangifte betrof. Die indicaties zijn zo sterk, dat het schuldige scenario onhoudbaar is. Ten eerste werd Fietje regelmatig op leugens en onwaarheden betrapt. Ten tweede heeft Fietje aantoonbaar een geschiedenis van het doen van een valse aangifte. Ten derde is er geen enkele getuige die verklaarde van Fietje over mishandelingen te hebben vernomen vóór 18 september 2005, de dag van de buurtbarbecue. Ten vierde is er geen enkele getuige die kon verklaren over uitlatingen van Fietje over verkrachtingen of seksueel misbruik voor de aangifte van 14 december 2005. Ook haar moeder verklaarde pas op 19 december 2005 over seksueel misbruik. Over seksueel misbruik verklaarde ze niet tijdens haar verhoor op 3 oktober 2005, waar ze enkel over veelvuldige mishandelingen sprak. Ten vijfde kan de minnaar van Fietje het verhaal van Fietje op geen enkele wijze bevestigen. Hij ontkrachtte daarentegen het gehele verhaal en was verbaasd dat de zedenafdeling zich ermee bezighield. Ten zesde twijfelde Fietje ernstig over het doen van aangifte van verkrachting en vergat ze de gemaakte afspraak voor het doen van aangifte, waarna de politie haar steeds over de streep moest halen om toch aangifte te doen. Ten zevende werd er geen ondersteuning gevonden voor verkrachting op de talloze seksfoto's en seksfilmpjes. Ten achtste deed Fietje een bewezen valse aangifte van mishandeling op 6 november 2005 omdat het filmmateriaal laat zien dat zij de agressor was en niet het slachtoffer. Ten negende vervalste Fietje bewijsmateriaal, namelijk de strafregels. Ten slotte worden de feiten door Ferry ontkend.

Deze tien argumenten rechtvaardigen de conclusie dat de aangifte van verkrachting door Fietje vals is. Ondanks de vele indicatoren hebben de politie en officier van Justitie Jetske van Alkemade geprobeerd om toch tot een veroordeling te komen. Toen bleek dat er geen enkele ondersteuning voor het schuldig scenario was, bleken ze zelfs bereid om in processen-verbaal en ter terechtzitting te liegen. Enkel een opletende meervoudige kamer en een goede verdediging hebben Ferry kunnen redden van een veroordeling, zodat een rechterlijke dwaling werd voorkomen.

Ondanks dit succes heeft Ferry echter nog steeds geen contact met zijn kinderen en strijdt hij nog steeds om gerechtigheid. Dat is tot nu toe een vergeefse strijd. Het openbaar ministerie blijft herhalen dat vrijspraak nog niet betekent dat je onschuldig bent. Volgens het openbaar ministerie betekent vrijspraak slechts dat de feiten niet bewezen zijn. De Raad voor de Kinderbescherming stelt dan weer dat het zijn taak niet is om aan waarheidsvinding te doen. Dit heeft ervoor gezorgd dat het malafide rapport van de psycholoog nog tot en met 5 januari 2012 door Fietje tegen Ferry werd gebruikt. Er was een nieuwe uitspraak van de tuchtcommissie van het Nederlands Instituut voor Psychologen nodig vooraleer de psycholoog haar rapport terugtrok. Want ook al kreeg Ferry op bijna alle punten gelijk en lijkt het onderhand duidelijk dat het hier een valse aangifte betrof, hij heeft nog steeds geen contact met zijn kinderen en is nog steeds niet gerehabiliteerd.

André De Zutter, *Universiteit Maastricht*

Robert Horselenberg, *Universiteit Maastricht*

Peter J. van Koppen, *Universiteit Maastricht en Vrije Universiteit Amsterdam*

Maastricht
28 mei 2012